

अधिकारी घडविणारी विश्वसनीय संस्था

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर

UPSC /MPSC /BANKING / SSC

Director : Dr. Vilas S. Gajghate 9923262977

प्रश्नपत्रिका क्रमांक

202303

2023

Code : YO3

BOOKLET NO.

राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव परीक्षा

वेळ : 2 (दोन) तास

सामान्य अध्ययन चाचणी (GS-1)

एकूण प्रश्न : 100

Paper No. 03

एकूण गुण : 200

- (1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 100 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.
- (2) आपला परीक्षा क्रमांक ह्या चौकोनात न विसरता बॉलपेनने लिहावा.

परीक्षा - क्रमांक									
- (3) वर छापलेला प्रश्नपत्रिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे न विसरता नमूद करावा.
- (4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी. ह्याकरिता काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईनेचे पेन वापरू नये.
(ब) आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.
(क) मराठी व इंग्रजी आकलनावरील प्रश्न अनुक्रमे फक्त मराठी व फक्त इंग्रजी भाषेत असतील.
- (5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणारा नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे. पण एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे. अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.
- (6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही. एकापेक्षा जास्त उत्तरे नमूद केल्यास ते उत्तर चुकीचे धरले जाईल व त्या चुकीच्या उत्तराचे गुण वजा केले जातील.
- (7) (अ) प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची सर्वात योग्य उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत".
(ब) "Decision Making & Problem Solving" वरील प्रश्नांच्या चुकीच्या उत्तरांसाठी गुण वजा केले जाणार नाहीत. प्रस्तुत प्रश्न वगळून प्रश्नपत्रिकेतील उर्वरित प्रश्नांकरिता उमेदवारांनी सोडविलेल्या प्रत्येक चुकीच्या उत्तरासाठी एक चतुर्थांश गुण वजा करण्यात येतील.

ताकीद (नमूना)

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिध्द करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम - ८२" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल. तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुध्दा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरुद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- 1 28 मार्च 2022 रोजी ----- यांची डेहराडून येथील वन संशोधन संचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
1) सविता सिंह 2) डॉ. रेणू सिंह 3) एन. चंद्रशखरन 4) देबाशीष पांडा
----- has been appointed as Director of Forest Research, Dehradun on 28 March 2022.
1) Savita Singh 2) Dr. Renu Singh 3) N. Chandrashakaran 4) Debashish Panda
- 2 'आशियाई कुस्ती चॅम्पियनशिप - 2022' बाबत योग्य विधान/ने ओळखा.
(अ) 'आशियाई कुस्ती चॅम्पियनशिप - 2022' ची स्पर्धा मंगोलिया येथील 'उलानबाटर' येथे भरली होती.
(ब) 'आशियाई कुस्ती चॅम्पियनशिप - 2022' च्या स्पर्धेत भारताने एकूण पदके - 19 जिंकली होती.
(क) 'आशियाई कुस्ती चॅम्पियनशिप पुरुष स्पर्धेची सुरुवात 1980 तर महिला स्पर्धेची सुरुवात 2000 सालापासून झाली आहे.
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त ब विधान योग्य आहे. 2) फक्त अ आणि क विधाने योग्य आहे.
3) फक्त ब आणि क विधान योग्य आहे. 4) फक्त अ विधान योग्य आहे.
Identify the correct statement/s regarding 'Asian Wrestling Championship - 2022'.
(a) The 'Asian Wrestling Championship - 2022' was held at 'Ulaanbaatar', Mongolia.
(b) India won a total of 19 medals in the 'Asian Wrestling Championship - 2022'.
(c) 'Asian Wrestling Championship men's event started in 1980 and women's event in 2000.
Answer Options :
1) Only statement (b) is correct. 2) Only statements (a) and (c) are correct.
3) Only statement (b) and (c) are correct. 4) Only statement (a) is correct.
- 3 सन 2023 मध्ये G - 20 देशाची शिखर परिषद कोणत्या देशात आयोजित केली जाणार आहे ?
1) इंडोनेशिया 2) जपान 3) भारत 4) अर्जेन्टिना
G-20 Summit will be held in which country in 2023?
1) Indonesia 2) Japan 3) India 4) Argentina
- 4 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.
(अ) 'क्वाड परिषद - 2022' 24 मे 2022 रोजी अमेरिकेतील न्युर्याक येथे भरली होती.
(ब) क्वाड परिषदेच्या सदस्य राष्ट्रांची संख्या सात आहे.
(क) भारत हा क्वाड परिषदेचा सदस्य देश आहे.
(ड) सन - 2023 ची क्वाड परिषद भारतात आयोजित करण्यात येणार आहे.
पर्यायी उत्तरे :
1) फक्त (अ) आणि (क) विधाने योग्य आहे. 2) फक्त क विधान योग्य आहे.
3) फक्त अ, क आणि ड विधाने योग्य आहे. 4) फक्त ब विधान योग्य आहे.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
(a) 'Quad Conference - 2022' was held on 24 May 2022 at Newark, USA.
(b) The number of member states of the Quad Council is seven.
(c) India is a member country of the Quad Council.
(d) Year - 2023 Quad conference to be held in India.
Answer Options :
1) Only statements (a) and (c) are correct. 2) Only statement (c) is correct.
3) Only statements (a), (c) and (d) are correct. 4) Only statement (b) is correct.
- 5 मातीच्या चांगल्या आरोग्यासाठी निवडक ठिकाणी कार्बन - तटस्थ शेनी पद्धती लागू करणारे ----- हे भारतातील पहिले राज्य आहे.
1) केरळ 2) तामिळनाडू 3) आसाम 4) गोवा
----- First state in India to implement carbon-neutral sheni practices at selected locations for better soil health.
1) Kerala 2) Tamil Nadu 3) Assam 4) Goa

6 खालील विधानांचा विचार करुन अयोग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) भारताच्या निवडणुक आयुक्तपदी सध्या राजीव कुमार यांची नियुक्ती करण्यात आली आहे.
 (ब) राजीव कुमार हे भारताचे 27 वे निवडणुक आयुक्त म्हणुन काम पाहतात.
 (क) राजीव कुमार हे भारताचे निवडणुक आयुक्त म्हणुन 2026 पर्यंत काम पाहणार आहेत.
 (ड) राजीव कुमार हे आर्थिक बुद्धीमत्ता परिषद आर्थिक स्थिरता आणि विकास परिषद अशा समितीने सदस्य होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान ड अयोग्य आहे. 2) फक्त विधाने अ आणि क अयोग्य आहेत.
 3) फक्त विधाने ब आणि क अयोग्य आहेत. 4) फक्त विधाने अ, ब आणि क अयोग्य आहेत.

Consider the following statements and identify the incorrect statement/s.

- (a) Currently Rajiv Kumar has been appointed as the Election Commissioner of India.
 (b) Rajiv Kumar serves as the 27th Election Commissioner of India.
 (c) Rajeev Kumar will serve as the Election Commissioner of India till 2026.
 (d) Rajeev Kumar was a member of the Committee on Economic Intelligence Council Economic Stability and Development Council.

Answer Options :

- 1) Only statement (d) is incorrect. 2) Only statements (a) and (c) are incorrect.
 3) Only statements (b) and (c) are incorrect. 4) Only statements (a), (b) and (c) are incorrect.

7 खालील विधानांचा विचार करुन अयोग्य नसलेले विधान/ने ओळखा.

- (अ) आभासी डिजिटल मालमत्तांच्या व्यवहारावर 1 एप्रिल 2022 पासुन कर आकारणी सुरू झाली आहे.
 (ब) अर्थसंकल्पामध्ये आभासी मालमत्तांच्या व्यवहारांतून मिळणाऱ्या उत्पादनावर 30 टक्के दराने भांडवली नफा कर आकारण्याची तरतुद करण्यात आली होती.
 (क) एका वर्षात दहा हजार रुपयांच्या पुढे आभासी चलनांसाठी देय रकमेवर 1 टक्का उद्गम कराची तरतुद करण्यात आली आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ आणि ब पर्याय अयोग्य नसलेले आहेत. 2) वरील सर्व पर्याय अयोग्य नसलेले आहेत.
 3) फक्त अ पर्याय अयोग्य नसलेला आहे. 4) अ आणि क पर्याय अयोग्य नसलेले आहेत.

Consider the following statements and identify the incorrect statement/s.

- (a) Taxation on transaction of virtual digital assets has commenced from 1st April, 2022.
 (b) The budget provided for capital gains tax at the rate of 30 per cent on proceeds from transactions in virtual assets.
 (c) (a) provision of 1 per cent withholding tax has been made on the amount paid for virtual currencies beyond ten thousand rupees in a year.

Answer Options :

- 1) Options (a) and (b) are incorrect. 2) All the above options are inappropriate.
 3) Only option (a) is incorrect. 4) Options (a) and (c) are incorrect.

8 'जागतिक आनंदी अहवाल - 2022' नुसार आनंदी देशांची योग्य यादी करा.

- (अ) फिनलंड (ब) रवांडा (क) स्वित्झर्लंड (ड) नेदरलँड्स (इ) बोत्सवाना (उ) डेन्मार्क

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ, क, ड आणि इ 2) फक्त ब, ड, इ आणि उ 3) फक्त अ, ब, इ, आणि उ 4) अ, ब, ड, इ आणि उ

Correctly list the happiest countries according to the 'World Happiness Report - 2022'.

- (a) Finland (b) Rwanda (c) Switzerland
 (d) Netherlands (e) Botswana (d) Denmark

Answer Options :

- 1) (a), (c), (d) and (e) only 2) (b), (d), (e) and (u) only
 3) (a), (b), (e) and (u) only 4) (a), (b), (d), (e) and (u)

- 9 पेट्रोलमध्ये 20 % इथेनॉल मिसळण्याचे धोरण केंद्र सरकारने निर्माण केले आहे ते कोणत्या दिवसापासून लागू केले जाणार आहे?
 1) 15 ऑगस्ट 2022 2) 25 जानेवारी 2023 3) 1 एप्रिल 2023 4) 1 जून 2023
The policy of mixing 20% ethanol in petrol has been created by the central government from which date it will be implemented?
 1) 15 August 2022 2) 25 January 2023 3) 1 April 2023 4) 1 June 2023

- 10 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) केंद्रिय पर्यावरण मंत्रालयाने 5 ऑक्टोबर हा राष्ट्रीय डॉल्फिन दिवस म्हणून घोषित केला आहे.
 (ब) भारतात गेल्या अनेक वर्षांपर्यंत उत्तराखंडचा राज्यात 5 ऑक्टोबर हा दिवस 'डॉल्फिन डे' म्हणून साजरा केला जात आहे.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ आणि ब विधाने योग्य आहेत. 2) फक्त ब विधान योग्य आहे.
 3) फक्त अ आणि ब विधाने अयोग्य आहेत. 4) फक्त अ विधान योग्य आहे.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) Union Ministry of Environment has declared 5th October as National Dolphin Day.
 (b) 5th October is being celebrated as 'Dolphin Day' in the state of Uttarakhand for many years in India.
Answer Options :
 1) Only statements (a) and (b) are correct. 2) Only statement (b) is correct.
 3) Only statements (a) and (b) are incorrect. 4) Only statement (a) is correct.

- 11 टेलिकम्युनिकेशन टॉवर्सची स्थापना करण्यासाठी केंद्र सरकारने 14 मे 2022 रोजी कोणत्या पोर्टलची स्थापना केली आहे.
 1) गतिशक्ती संचार पोर्टल 2) महाशक्ती संचार पोर्टल
 3) वेगवान आणि अचूक शक्ती संचार पोर्टल 4) शोध चक्र पोर्टल
Which portal has been set up by central government on 14th May 2022 for setting up telecommunication towers.
 1) Gatishakti Sanchar Portal 2) Mahashakti Sanchar Portal
 3) Fast and accurate Shakti Sanchar portal 4) Shodh Chakra portal

- 12 स्टॉकहोम इंटरनॅशनल पीस रिसर्च इन्स्टीट्यूटचा 'ट्रेंड्स इन इंटरनॅशनल आर्म्स ट्रान्सफर 2021' हा आहवाल मार्च 2022 मध्ये प्रसिद्ध झाला. याबाबत जगात सर्वाधिक शस्त्रास्त्रे आयात करणाऱ्या देशांचा वाटा आहे यांच्या योग्य जोड्या लावा.

गट अ	गट ब
(अ) भारत	(i) 11 %
(ब) सौदी अरेबिया	(ii) 11 %
(क) ऑस्ट्रेलिया	(iii) 5.4 %
(ड) चीन	(iv) 4.8 %

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	i	iii	iv	ii
2)	iv	iii	ii	i
3)	i	ii	iii	iv
4)	ii	i	iii	iv

The Stockholm International Peace Research Institute's report 'Trends in International Arms Transfer 2021' was released in March 2022. In this regard, the countries that import the most weapons in the world have a share in the correct pairs.

Group (a)	Group (b)
(a) India	(i) 11 %
(b) Saudi Arabia	(ii) 11 %
(c) Australia	(iii) 5.4 %
(d) China	(iv) 4.8 %

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	i	iii	iv	ii
2)	iv	iii	ii	i
3)	i	ii	iii	iv
4)	ii	i	iii	iv

13 भारतीय अंतराळ संशोधन संस्थेने (ISRO) 13 मे 2022 रोजी ----- या रॉकेट बुस्टरची यशस्वी चाचणी घेतली होती.

- 1) HS 500 रॉकेट   2) HS 200 रॉकेट   3) HS 100 रॉकेट   4) HS 300 रॉकेट

The Indian Space Research Organization (ISRO) successfully test-fired the ----- rocket booster on 13 May 2022.

- 1) HS 500 Rocket   2) HS 200 Rocket   3) HS 100 Rocket   4) HS 300 Rocket

14 'डॉ. मनोज सोनी' यांच्या बाबत अयोग्य कोणते विधान/ने आहेत ?

- (अ) डॉ. मनोज सोनी यांची केंद्रीय लोकसेवा आयोगाचे अध्यक्ष म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे. ते सध्या युपीएससीचे सदस्य आहेत.
 (ब) डॉ. मनोज यांचा कार्यकाळ 27 जून 2023 रोजी संपणार आहे.
 (क) ऑक्टोबर 1926 मध्ये सर रॉस बार्कर ब्रिटिशशासित भारतात UPSC चे पहिले अध्यक्ष बनले. डॉ. मनोज सोनी हे UPSC चे 31 वे अध्यक्ष असतील.
 (ड) सन 2005 मध्ये त्यांनी अहमदाबाद येथील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर मुक्त विद्यापीठाचे कुलगुरु म्हणून काम केले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ विधान अयोग्य आहे.   2) फक्त ब आणि क विधाने अयोग्य आहेत.
 3) वरील सर्व   4) फक्त ड विधान अयोग्य आहे.

'Dr. Which statement/s are incorrect about 'Manoj Soni'?

- (a) Dr. Manoj Soni has been appointed as the Chairman of the Central Public Service Commission. He is currently a member of UPSC.
 (b) Dr. Manoj's tenure will end on June 27, 2023.
 (c) In October 1926, Sir Ross Barker became the first President of UPSC in British India. Dr. Manoj Soni will be the 31st Chairman of UPSC.
 (d) In the year 2005, Dr. Ahmedabad. Babasaheb Ambedkar worked as the Chancellor of the Open University.

Answer Options :

- 1) Only statement (a) is incorrect.   2) Only statements (b) and (c) are incorrect.
 3) All of the above   4) Only statement (d) is incorrect.

15 खालीलपैकी कोणत्या राज्य सरकारने 19 एप्रिल 2022 रोजी 'इरादा कर लिया है हमने' या शैक्षणिक गीताचे अनावरण केले आहे ?

- 1) हरियाणा   2) दिल्ली   3) पंजाब   4) मध्यप्रदेश

Which of the following state government has unveiled the educational song 'Irada Kar Liya Hai Humne' on 19 April 2022?

- 1) Haryana   2) Delhi   3) Punjab   4) Madhya Pradesh

16 'सरनामा हे राज्यघटनेचे ओळखपत्र आहे' असे मत खालीलपैकी कोणत्या कायदे पंडिताचे होते ?

- 1) बी.एन रॉय   2) एन.ए.पालखीवाला   3) डॉ बाबासाहेब आंबेडकर   4) पंडित नेहरु

Which of the following law scholars was of the opinion that 'Sarnama is the identity document of the Constitution'?

- 1) (b).N. Roy   2) N.(a). Palkhiwala   3) Dr. Babasaheb Ambedkar   4) Pandit Nehru

17 राज्याच्या राज्यपालाचे 'कायदेविषयक अधिकार' खाली दिले आहेत. त्यापैकी त्यांचा कोणता कायदेविषयक अधिकार नाही..

- (अ) राज्य विधिमंडळाचे अधिवेशन बोलावणे हा राज्यपालाचा कायदेशीर अधिकार आहे.
 (ब) राज्य विधिमंडळाचे अधिवेशन बरखास्त करणे
 (क) मुख्यमंत्री आणि इतर मंत्र्यांची नियुक्ती करणे
 (ड) दरवर्षीच्या पहिल्या विधिमंडळाच्या पहिल्या अधिवेशनला संबोधित करणे

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त ड हा कायदेविषयक अधिकार नाही   2) फक्त अ आणि ब हा कायदेविषयक अधिकार नाही

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

3) फक्त क हा कायदेविषयक अधिकार नाही

4) फक्त क आणि ड हा कायदेविषयक अधिकार नाही

The 'Legislative Powers' of the Governor of the State are given below. They don't have any legal rights.

(a) It is the legal power of the Governor to convene a session of the State Legislature.

(b) Dissolution of session of State Legislature

(c) Appointment of Chief Minister and other Ministers

(d) to address the first session of the first Legislature every year

Answer Options :

1) (d) only is not legal authority

2) (a) and (b) only is not legal authority

3) Only (c) is not legal authority

4) Only (c) and (d) is not legal authority

18 'कॅबिनेट ही राजकीय कमानीची आधारभूत शिला होय' असे कॅबिनेट मंत्र्यांचे वर्णन खालीलपैकी कोणी केले आहे ?

1) रॅम्से मूर

2) सर जॉन मॅरियोट

3) बार्कर

4) लॉवेल

Who among the following has described the Cabinet Minister as 'Cabinet is the foundation stone of the political arch'?

1) Ramsay Moore

2) Sir John Marriott

3) Barker

4) Lowell

19 'भारताच्या सर्वोच्च न्यायालयाच्या न्यायाधीशाला महाभियोग पदच्युत केले जाते' याबाबत सत्य विधान/ने ओळखा.

(अ) पदच्युत करण्याचा प्रस्ताव लोकसभेमध्ये 100 सदस्यांनी आपल्या स्वाक्षरीने लोकसभा सभापतीकडे सादर करावा लागतो.

(ब) किंवा राज्यसभेमध्ये 75 सदस्यांनी आपल्या स्वाक्षरीने असा प्रस्ताव राज्यसभा अध्यक्षकडे सादर करावा लागतो.

(क) लोकसभा सभापती किंवा राज्यसभा अध्यक्ष प्रस्ताव दाखल करून घेऊ शकतात किंवा असा प्रस्ताव दाखल करून घेण्यास नकार ही देऊ शकतात.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधाने अ आणि क सत्य आहेत.

2) फक्त विधाने ब आणि क सत्य आहेत.

3) फक्त विधाने अ आणि ब सत्य आहेत.

4) फक्त अ विधान सत्य आहे.

Identify the true statement about '(a) judge of the Supreme Court of India is impeached'.

(a) The impeachment motion has to be submitted to the Speaker of the Lok Sabha by 100 members in the Lok Sabha with their signatures.

(b) or in the Rajya Sabha, 75 members have to submit such a proposal to the Speaker of the Rajya Sabha under their signatures.

(c) The Speaker of the Lok Sabha or the Speaker of the Rajya Sabha may introduce a motion or refuse to introduce such a motion.

Answer Options :

1) Only statements (a) and (c) are true.

2) Only statements b and c are true.

3) Only statements (a) and (b) are true.

4) Only statement (a) is true.

20 संसदेच्या 'गृहकुबी आणि सत्रावसान' याबाबत असत्य विधान/ने ओळखा.

(अ) संसदेच्या गृह तहकुबी मध्ये गृहाय्या बैठकी बरोबरच अधिवेशनही संपते.

(ब) संसदेच्या गृह तहकुबीची घोषणा अधिकांकडून होते, तर सत्रावसानाची घोषणा राष्ट्रपतीकडून होते.

(क) संसदेच्या गृह तहकुबीमुळे संसदेसमोर प्रलंबित असलेल्या विधेयकांवर कोणताही परिमाण होत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त विधान क असत्य आहे.

2) विधान अ आणि क असत्य आहेत.

3) फक्त विधान अ असत्य आहे.

4) विधान अ आणि ब असत्य आहेत.

Identify the false statement about 'homestay and prorogation' of Parliament.

(a) In the house adjournment of the Parliament, the session ends with the house sitting.

(b) Adjournment of Parliament is promulgated by the Speaker, while prorogation is promulgated by the President.

(c) Prorogation of Parliament does not affect Bills pending before Parliament.

Answer Options :

1) Only statement (c) is false.

2) Statements (a) and (c) are false.

3) Only statement (a) is false.

4) Statements (a) and (b) are false.

- 21 'संघराज्याची भाषा आणि प्रादेशिक भाषा' हे महत्वाचे विषय भारतीय राज्यघटनेच्या कोणत्या भागात समाविष्ट केले आहेत ?
 1) भाग - 22 वा 2) भाग - 21 वा 3) भाग - 16 वा 4) भाग - 17 वा
In which part of the Indian Constitution the important subjects of 'Language of the Union and Regional Languages' are included?
 1) Part - 22nd 2) Part - 21st 3) Part - 16th 4) Part - 17th
- 22 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) जिल्हा न्यायाधिश पदी नियुक्ती केली जाणारी व्यक्ती केंद्रसरकार किंवा राज्य सरकारच्या सेवेत असावी.
 (ब) जिल्हा न्यायाधिश पदावर नियुक्त केल्या जाणाऱ्या व्यक्तीची शिफारस उच्च न्यायालयाने करावी.
 (क) राज्यात जिल्हा न्यायाधिशाना नियुक्ती देण्याचे अधिकार मुख्यमंत्र्याला आहेत.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त क विधान योग्य आहे. 2) फक्त ब विधान योग्य आहे.
 3) फक्त अ विधान योग्य आहे. 4) फक्त विधाने अ आणि ब योग्य आहेत.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) The person to be appointed to the post of District Judge should be in the service of the Central Government or the State Government.
 (b) The person to be appointed to the post of District Judge should be recommended by the High Court.
 (c) The Chief Minister has the power to appoint District Judges in the State.
Answer Options :
 1) Only statement (c) is correct. 2) Only statement (b) is correct.
 3) Only statement (a) is correct. 4) Only statements (a) and (b) are correct.
- 23 'युवा संसद' या संकल्पनेची मुख्य उद्दिष्टे कोणती आहेत.
 1) तरुण पिढीला संसदेच्या पद्धती आणि प्रकिया यांची माहिती व्हावी.
 2) युवकांच्या मनोवृत्तीमध्ये शिस्त आणि सहिष्णुता बाणवणे.
 3) विद्यार्थ्यांमध्ये लोकशाहीची प्राथमिक मूल्ये जोपासणे व लोकशाही संस्थांच्या कामकाजाबाबत योग्य दृष्टिकोन तयार करणे.
 4) वरील सर्व
What are the main objectives of the concept of 'Youth Parliament'?
 1) The younger generation should be made aware of the methods and procedures of Parliament.
 2) To inculcate discipline and tolerance in the attitude of the youth.
 3) To inculcate the primary values of democracy in the students and create a proper attitude towards the functioning of democratic institutions.
 4) All of the above
- 24 'संसदीय कामकाजाच्या पद्धती बाबत' योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) राष्ट्रपतीचा महाभियोग किंवा मुख्य निवडणूक आयुक्ताला काढून टाकण्यासाठी संसदेत पर्यायी प्रस्ताव दाखल केला जातो.
 (ब) विविध प्रकारच्या व्यवहारांच्या कामकाजासाठी पुरक प्रस्ताव किंवा सुचना प्रस्ताव संसदेत मांडला जातो.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त ब विधान योग्य आहे. 2) फक्त अ विधान योग्य आहे.
 3) विधाने अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत. 4) विधाने अ आणि ब दोन्ही अयोग्य आहेत.
Identify the correct statement/s 'Regarding parliamentary procedure'.
 (a) An alternative motion is tabled in Parliament to impeach the President or remove the Chief Election Commissioner.
 (b) Supplementary motions or advisory motions are tabled in Parliament for the transaction of various types of business.
Answer Options :
 1) Only statement (b) is correct. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Both statements (a) and (b) are correct. 4) Both statements (a) and (b) are incorrect.

- 25 सरनाम्यामधील 'न्याय' या संज्ञेत किती प्रकारचे न्याय अंतर्भूत आहेत ?
 1) पाच 2) सहा 3) तीन 4) सात
How many types of justice are included in the term 'Nyaya' in Preamble?
 1) Five 2) Six 3) Three 4) Seven
- 26 'ल.ना.बोंगिरवाल समिती' बाबत योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) ल.ना. बोंगिरवाल समिती ही महाराष्ट्र सरकारने 'पंचायत राज व्यवस्थेचे मुल्यमापन' करण्यासाठी स्थापन केली होती.
 (ब) 2 एप्रिल 1970 रोजी ल.ना. बोंगिरवाल यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमलेल्या समितीत एकूण 15 सदस्य होते.
पर्यायी उत्तरे :
 1) विधाने अ आणि ब दोन्ही अयोग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ योग्य आहे.
 3) विधाने अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत. 4) फक्त विधान ब योग्य आहे.
Identify the correct statement/s regarding 'L.N.Bongirwal Committee'.
 (a) L.No. The Bongirwar Committee was constituted by the Government of Maharashtra to 'evaluate the Panchayat Raj System'.
 (b) On 2nd April, 1970 L.No. The committee appointed under the chairmanship of Bongirwar had a total of 15 members.
Answer Options :
 1) Both statements (a) and (b) are incorrect. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Both statements (a) and (b) are correct. 4) Only statement (b) is correct.
- 27 जिल्हा परिषद उपाध्यक्षाला दरमहा किती रु. मानधन दिले जाते?
 1) 16000 रु. 2) 20000 रु. 3) 12000 रु. 4) 10000 रु.
How much Rs. Remuneration is paid?
 1) 16000 Rs. 2) 20000 Rs. 3) 12000 Rs. 4) 10000 Rs.
- 28 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) नगरपरिषदांच्या सर्व निवडणुकांसाठी मतदार याद्या तयार करण्यांच्या कामांवर देखरेख ठेवणे ही जबाबदारी राज्य निर्वाचन आयुक्तांची आहे.
 (ब) राज्य निर्वाचन आयुक्ताला न्याय आणि निष्पक्षपाती निवडणुकांसाठी नियमांच्या तरतुदींशी विसंगत नसतील असे विशेष किंवा सर्वसाधारण आदेश काढता येतात.
पर्यायी उत्तरे :
 1) विधाने अ आणि ब दोन्ही अयोग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ योग्य आहेत.
 3) फक्त विधान ब योग्य आहेत. 4) विधाने अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) It is the responsibility of the State Election Commissioner to supervise the preparation of electoral rolls for all elections to Municipal Councils.
 (b) The State Election Commissioner may make special or general orders not inconsistent with the provisions of the rules for fair and impartial elections.
Answer Options :
 1) Both statements (a) and (b) are incorrect. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Only statement (b) is correct. 4) Both statements (a) and (b) are correct.
- 29 खालीलपैकी कोणते विधान ग्रामसभेला लागू होत नाही ?
 1) गावातील सर्व प्रौढ नागरिक ग्रामसभेचे सदस्य असतात.
 2) ग्रामसभेच्या बैठकीचे अध्यक्षस्थान सरपंच भूषवितात.
 3) सरचांच्या अनुपस्थितीत उपसरपंच अध्यक्षस्थान भूषवितात.
 4) सरपंच व उपसरपंचांच्या अनुपस्थितीत ग्राम सेवक ग्रामसभेचे अध्यक्षस्थान भूषवितात.
Which of the following statements is not applicable to Gram Sabha?
 1) All adult citizens of the village are members of Gram Sabha.
 2) Sarpanch presides over the Gram Sabha meeting.
 3) The Deputy Sarpanch presides in the absence of the Sarcha.
 4) In the absence of the Sarpanch and Deputy Sarpanch, the Gram Sevak presides over the Gram Sabha.

- 30 पंचायत समितीच्या कोणत्याही सदस्यास आपल्या पदाचा राजीनामा कोणाकडे सुपुर्द करावा लागतो ?
 1) जिल्हा परिषद अध्यक्ष 2) पंचायत समिती सभापती 3) पंचायत समिती उपसभापती 4) जिल्हा परिषद उपाध्यक्ष
Any member of Panchayat Samiti has to submit his resignation to whom?
 1) Zilla Parishad Chairman 2) Panchayat Samiti Chairman
 3) Panchayat Samiti Deputy Chairman 4) Zilla Parishad Vice Chairman
- 31 मालकी हक्कानुसार अर्थव्यवस्थेच्या क्षेत्राचे योग्य वर्गीकरण करा.
 (अ) प्राथमिक क्षेत्र (ब) सार्वजनिक क्षेत्र (क) खाजगी क्षेत्र (ड) संयुक्त क्षेत्र (ई) तृतीयक क्षेत्र (ऊ) सहकार क्षेत्र
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ, क, आणि ऊ असे वर्गीकरण आहे. 2) फक्त ब, क, आणि ई असे वर्गीकरण आहे.
 3) फक्त ब, क, इ, आणि ऊ असे वर्गीकरण आहे. 4) फक्त अ, ब, क, आणि ड असे वर्गीकरण आहे.
Correctly classify the sectors of the economy according to ownership.
 (a) Primary sector (b) Public sector (c) Private sector
 (d) Joint sector (e) Tertiary sector (o) Co-operative sector
Answer Options :
 1) There is only classification (a), (c), and (o). 2) There are only (b), (c), and (e) classifications.
 3) There is only classification as (b), (c), (e), and (o). 4) There is only (a), (b), (c), and (d) classification.
- 32 देशाच्या आर्थिक प्रक्षेत्रातील सर्व उत्पादन संस्थांच्या एका वर्षातील बाजारभावाला मोजलेल्या स्थूल मूल्यवर्धिताच्या बेरनेला ----- असे म्हणतात.
 1) स्थूल देशांतर्गत उत्पाद 2) निव्वळ देशांतर्गत उत्पाद 3) सकल घरेलू उत्पाद 4) पर्याय 1 आणि पर्याय 3
The sum of gross value added measured at the market price of all the manufacturing establishments in a country's economic sector in a year is called -----.
 1) Gross Domestic Product 2) Net Domestic Product
 3) Gross Domestic Product 4) Option 1 and Option 3
- 33 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) आर्थिक वृद्धी ही 'आर्थिक विकास' पेक्षा एक व्यापक संकल्पना आहे.
 (ब) ती एक गुणात्मक संकल्पना आहे.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) अ व ब दोन्ही 4) कोणतेही नाही
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) Economic growth is a broader concept than 'economic development'.
 (b) It is a qualitative concept.
Answer Options :
 1) (a) only 2) (b) only 3) Both (a) and (b) 4) None
- 34 स्वातंत्र्याप्राप्ती पुर्वीच्या काळातील विविध योजनांचा योग्य क्रम लावा.
 (अ) 'मुंबई योजना' किंवा टाटा - बिरला योजना. (ब) जनता योजना (क) गांधी योजना
पर्यायी उत्तरे :
 1) अ, क, ब 2) क, अ, ब 3) अ, ब, क 4) क, ब, अ
Arrange the various schemes of the pre-independence period in proper sequence.
 (a) 'Mumbai Scheme' or Tata - Birla Scheme.
 (b) Janata Yojana
 (c) Gandhi Yojana
Answer Options :
 1) (a), (c), (b) 2) (c), (a), (b) 3) (a), (b), (c) 4) (c), (b), (a)

- 35 बाल कल्याणासाठी एकात्मिक बालविकास योजना (ICDS) कोणत्या वर्षी सुरु करण्यात आली ?
 1) 1970 - 71 2) 1975 - 76 3) 1978 - 79 4) 1983 - 84
Integrated Child Development Scheme (ICDS) was launched for child welfare in which year?
 1) 1970 - 71 2) 1975 - 76 3) 1978 - 79 4) 1983 - 84
- 36 पुढील विधाने वाचून योग्य पर्याय निवडा.
 (अ) गरीबी हटाओ हा नियोजनाचा मुख्य भर पाचव्या योजनेपासून होण्यास सुरुवात झाली.
 (ब) पंचवार्षिक योजनेच्या अंतिम आराखड्याला मान्यता नियोजन मंडळामार्फत दिली जाते.
पर्यायी उत्तरे :
 1) अ बरोबर, ब चूक 2) अ चूक, ब बरोबर 3) अ, ब दोन्ही बरोबर 4) अ, ब दोन्ही चूक
Read the following statements and choose the correct option.
 (a) Poverty alleviation was the main focus of planning from the Fifth Plan onwards.
 (b) The final outline of the Five Year Plan is approved by the Planning Board.
Answer Options :
 1) (a) is true, (b) is false 2) (a) is false, (b) is true 3) Both (a) and (b) are true 4) Both (a) and (b) are false
- 37 काम करण्याची इच्छा व क्षमता असूनही नियमित उत्पन्न देणारा प्राप्त होत नसेल तर त्याला....
 1) अदृश्य बेरोजगारी 2) खुली बेरोजगारी 3) कमी प्रतीची बेरोजगारी 4) सुशिक्षित बेरोजगारी
If a person who earns regular income despite having the will and ability to work, he....
 1) Invisible unemployment 2) Open unemployment
 3) Low level unemployment 4) Educated unemployment
- 38 खालीलपैकी अयोग्य विधान/ने कोणते/ती ?
 (अ) भारताची पहिली अधिकृत जनगणना 1872 मध्ये करण्यात आली.
 (ब) जनगणना (Census) हा शब्द फ्रेंचमधील प्राचीन शब्द Censor पासून बनला आहे.
 (क) भारतीय जनगणनेमध्ये गणना करण्यासाठी वास्तविक (de Facto) या प्रणालीचा वापर केला जातो.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त क 2) फक्त ब, क 3) फक्त ब व अ 4) वरीलपैकी एकही नाही
Which of the following statement/s is/are incorrect?
 (a) The first official census of India was conducted in 1872.
 (b) The word Census is derived from the ancient French word Censor.
 (c) De facto system is used for enumeration in Indian census.
Answer Options :
 1) (c) only 2) (b), (c) only 3) (b) and (a) only 4) None of the above
- 39 2011 च्या जनगणनेतील आकडेवारीनुसार सर्वाधिक साक्षरतेच्या बाबतीत उतरत्या क्रमाने पुढील जिल्ह्यांचा क्रम लावा.
 (अ) मुंबई शहर (ब) नागपूर (क) अकोला (ड) अमरावती
पर्यायी उत्तरे :
 1) अ, ब, ड, क 2) ब, अ, क, ड 3) ब, अ, ड, क 4) अ, क, ब, ड
Arrange the following districts in descending order of highest literacy rate as per 2011 census data.
 (a) Mumbai city (b) Nagpur (c) Akola (d) Amravati
Answer Options :
 1) (a), (b), (d), (c) 2) (b), (a), (c), (d) 3) (b), (a), (d), (c) 4) (a), (c), (b), (d)
- 40 पुढीलपैकी कोणत्या समितीच्या शिफारशीवर विमा क्षेत्र खाजगी क्षेत्रास खुले करण्यात आले ?
 1) मल्होत्रा समिती 2) एम. नरसिंहम समिती 3) एन के सिंग समिती 4) राजा चेलय्या समिती
Insurance sector was opened to private sector on the recommendations of which of the following committees?
 1) Malhotra Committee 2) M. Narasimham Committee
 3) NK Singh Committee 4) Raja Chelayya Committee

- 41 पेमेंट बँका संदर्भात पुढील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने कोणते / ती ओळखा.
 (अ) पेमेंट बँक केवळ ठेवी स्वीकारू शकते व पैसे पाठवणी सेवा प्रदान करू शकते, तसेच कर्जेही देऊ शकते.
 (ब) पेमेंट बँका ए.टी.एम / डेबीट कार्ड तसेच क्रेडिट कार्डची सुविधा देऊ शकते.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) अ व ब दोन्ही 4) ना अ, ना ब
Considering the following statements regarding payment banks, identify the correct statement/s.
 (a) (a) payment bank can only accept deposits and provide remittance services, as well as make loans.
 (b) Payment Banks may provide ATM / Debit Card as well as Credit Card facility.
Answer Options :
 1) (a) only 2) (b) only 3) Both (a) and (b) 4) Neither (a) nor (b)
- 42 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) शक्तीकांत दास हे RBI चे 25 वे गव्हर्नर आहेत.
 (ब) 2021 मध्ये RBI डेप्युटी गव्हर्नर म्हणुन टी. रविशंकर यांची नियुक्ती करण्यात आली.
 (क) RBI चे गव्हर्नर व डेप्युटी गव्हर्नर यांचे निवृत्ती वय अनुक्रमे 65 व 62 वर्षे आहे.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त विधान अ आणि ब योग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ योग्य आहे.
 3) फक्त विधान ब आणि क योग्य आहेत. 4) फक्त विधान अ आणि क योग्य आहेत.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) Shaktikanta Das is the 25th Governor of RBI.
 (b) T as RBI Deputy Governor in 2021. Ravi Shankar was appointed.
 (c) Retirement age of Governor and Deputy Governor of RBI is 65 and 62 years respectively.
Answer Options :
 1) Only statements (a) and (b) are correct. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Only statements (b) and (c) are correct. 4) Only statements (a) and (c) are correct.
- 43 भारतीय चलन पद्धतीचे व्यवस्थापन कोणामार्फत केले जाते ?
 1) केंद्र सरकार 2) राज्य सरकार 3) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडिया 4) वित्त आयोग
Indian currency system is managed by whom?
 1) Central Government 2) State Government
 3) Reserve Bank of India 4) Finance Commission
- 44 प्रथम त्रिवर्षीय आयात निर्यात धोरण कोणी जाहीर केले होते ?
 1) व्ही. पी. सिंग 2) पी. व्ही. नरसिंहराव 3) डॉ. मनमोहन सिंग 4) आबिद हुसेन
Who announced the first three year import export policy?
 1) V. P. Singh 2) P. V. Narasimhrao 3) Dr. Manmohan Singh 4) Abid Hussain
- 45 SDR बद्दल अयोग्य विधान निवडा.
 1) त्यांना कागदी सोने असे म्हणतात. 2) त्यांना आंतरराष्ट्रीय चलनाचे एकक म्हणतात.
 3) त्यांचा वापर आंतरराष्ट्रीय व्यवहारपूर्तीसाठी केला जातो. 4) त्यांची किंमत केवळ डॉलर्सच्या संदर्भात मोजली जाते.
Select the incorrect statement about SDR.
 1) They are called paper gold. 2) They are called units of international currency.
 3) They are used for international transactions. 4) Their cost is measured in terms of dollars only.
- 46 'हडप्पा संस्कृतीची' खाली दिलेल्या वैशिष्ट्यापैकी कोणती वैशिष्ट्ये योग्य आहेत ?
 (अ) हडप्पा संस्कृतीत सुती - लोकरी कापडांचा वापर होत असून स्त्री - पुरुष गुडघ्यापर्यंत वस्त्र व उपकरणे वापरत होती.
 (ब) हडप्पा संस्कृतीत स्टिप्टाईट दगडापासून बनवलेल्या चौरस आकाराच्या मुद्रांवर विविध प्राण्यांच्या माणसांच्या आकृत्या नव्हत्या.
 (क) हडप्पा संस्कृतीत भाजलेली काळ्या रंगानी विविध आकाराची मातीची भांडी होती शिवाय त्यावर लाल रंगाची नक्षी काढलेली होती.
पर्यायी उत्तरे :
 1) विधाने अ आणि क दोन्ही योग्य आहेत. 2) फक्त अ विधान योग्य आहे.
 3) विधाने अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत. 4) फक्त ब विधान योग्य आहे.
Which of the following characteristics of 'Harappan culture' is correct?
 (a) Harappan culture used cotton-wool cloths and men and women wore knee-length clothes and accessories.

- (b) Harappan culture did not have human figures of various animals on square shaped mudras made of steatite stone.
- (c) The Harappan culture consisted of black colored baked earthenware of various shapes with red motifs on them.

Answer Options :

- 1) Both statements (a) and (c) are correct. 2) Only statement (a) is correct.
- 3) Both statements (a) and (b) are correct. 4) Only statement (b) is correct.

47 योग्य जोड्या लावा.

नाम वेद	ब्राह्मण्यके
(अ) ऋग्वेद	(i) गोपन ब्राह्मण्यके
(ब) सामवेद	(ii) ऐतरेय व कौषीतकी ब्राह्मण्यके
(क) यजुर्वेद	(iii) पंचविश ब्राह्मण्यके
(ड) अथर्ववेद	(iv) शतपथ व तैत्तिरीया ब्राह्मण्यके

पर्यायी उत्तरे :

	(अ)	(ब)	(क)	(ड)
1)	i	ii	iii	iv
2)	iv	ii	i	iii
3)	ii	iii	iv	i
4)	iii	ii	i	iv

Match the correct pairs.

Naam Veda	Brahyanyake
(a) Rigveda	(i) Gopan Brahyanyaka
(b) Samaveda	(ii) Aitareya and Kaushitaki Brahyanyakas
(c) Yajurveda	(iii) Panchavish Brahyanyaka
(d) Atharvaveda	(iv) Shatapatha and Taittiriya Brahyanyakas

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	i	ii	iii	iv
2)	iv	ii	i	iii
3)	ii	iii	iv	i
4)	iii	ii	i	iv

48 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) विंध्य पर्वतापासून कन्याकुमारीपर्यंत राजसत्तेचा विस्तार करुन महाराष्ट्र राज्यात राजधानी स्थापन करणारा 'पहिला दन्ति दुर्ग' हा राष्ट्रकुट घराण्यातील राजा होता.
- (ब) राजा कृष्णदेवराय यांच्या काळात वेरुळचे प्रसिद्ध कैलास मंदिर खोदले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) विधाने अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ योग्य आहे.
- 3) विधाने अ आणि ब दोन्ही अयोग्य आहेत. 4) फक्त विधान ब योग्य आहे.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) 'Pahila Danti Durg' was a king of the Rashtrakuta dynasty who extended his kingdom from the Vindhya Mountains to Kanyakumari and established the capital in the state of Maharashtra.
- (b) The famous Kailas temple of Verul was excavated during the reign of King Krishnadevaraya.

Answer Options :

- 1) Both statements (a) and (b) are correct. 2) Only statement (a) is correct.
- 3) Both statements (a) and (b) are incorrect. 4) Only statement (b) is correct.

49 गुप्तकालीन राजव्यवस्थेत 'पुस्तपाल' याचे कार्य कोणते होते ?

- 1) नगराचा प्रधान
2) व्यापाऱ्यांचा निगम किंवा समितीचा मुख्य
3) प्रधान शिल्पी किंवा शिल्पसंघाचा मुख्य
4) राजकीय कागदपत्रे सुरक्षित ठेवणे.

What was the function of a 'librarian' in the Gupta regime?

- 1) Head of the town
2) Head of traders' corporation or committee
3) Pradhan Shilpi or Chief of Shilp Sangha
4) Safekeeping of political documents.

50 खालील वर्णनावरून मध्ययुगीन काळातील प्रसिद्ध व्यक्तीमहत्व ओळखा.

- (अ) सांभर, अजमेर आणि दिल्लीचा, शासक असून त्यांना 'राय पिथौरा' या नावाने ओळखले जात असे.
(ब) त्याने सन 1182 मध्ये झालेल्या तराईनच्या पहिल्या लढाईत मोहंमद घोरीचा पराभव केला होता.
(क) त्याने सन 1182 सालीच चंदेल राजा परमारचा पराभव करून त्याची राजधानी महोबावर अधिराज्य प्रस्थापित केले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) पृथ्वीराज चौहान
2) मोहम्मद गझनी
3) राजा हरदत्त
4) अलाउद्दीन खिलजी

From the following descriptions, identify the famous personages of medieval times.

- (a) Sambhar, Ajmer and Delhi, a ruler known as 'Rai Pithora'.
(b) He defeated Mohammad Ghori in the first battle of Tarain in 1182 AD.
(c) He defeated the Chandel King Parmar in the year 1182 and established his dominion over his capital Mahoba.

Answer Options :

- 1) Prithviraj Chauhan
2) Mohammad Ghazni
3) Raja Hardat
4) Alauddin Khilji

51 मोहम्मद बिन तुलघक यांची 'दौलताबाद' येथे राजधानी आणण्याची योजना अपयशी का ठरली ?

- (अ) प्रशासन चालविण्यासाठी दौलताबाद हे स्थान निरुपयोगी ठरले होते.
(ब) दौलताबाद येथे राहून पंजाब आणि बंगाल या प्रांतावर राज्य करणे कठिण होते ?
(क) दौलताबाद मधील स्थानिक लोकांनी प्रशासन चालविण्यासाठी मोठ्या प्रमाणात प्रतिसाद दिला नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ आणि क कारणाने योजना अपयशी ठरली.
2) फक्त अ कारणाने योजना अपयशी ठरली.
3) अ आणि ब कारणाने योजना अपयशी ठरली.
4) फक्त क कारणाने योजना अपयशी ठरली.

Why did the plan of Mohammad bin Tulghak to bring the capital to 'Daulatabad' failed?

- (a) Daulatabad was rendered useless for running the administration.
(b) Was it difficult to rule the provinces of Punjab and Bengal from Daulatabad?
(c) The local people in Daulatabad did not respond in large measure to run the administration.

Answer Options :

- 1) Plan failed due to reasons (a) and (c).
2) The plan failed because of (a) only.
3) Plan failed due to reasons (a) and (b).
4) The plan failed because of (c) only.

52 ----- या शीखाच्या धर्मगुरुनी इस्लाम धर्म स्विकारला नाही म्हणून औरंगजेब बादशाहाने फाशी दिली होती.

- 1) गुरु अर्जुन
2) गुरु तेगबहादूर
3) दादू दयाळ
4) गुरु हरराय

----- This Sikh religious leader was executed by Emperor Aurangzeb for not accepting Islam.

- 1) Guru Arjun
2) Guru Teg Bahadur
3) Dadu Dayal
4) Guru Harrai

53 सन 1945 च्या वेव्हेल योजने बाबत असत्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) लॉर्ड वेव्हेल यांच्या कार्यकारी मंडळात भारतीय नेत्याचा समोवेश होता, मात्र हिंदू - मुस्लीम नेत्यांना समान संख्या देण्यात आली नव्हती.
(ब) 'परराष्ट्र व्यवहार' हे खाते भारतीय नेत्यांकडे देण्याचे निश्चित केले होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) विधाने अ आणि ब दोन्ही असत्य आहेत.
2) फक्त ब विधान असत्य आहे.
3) विधाने अ आणि ब दोन्ही सत्य आहेत.
4) फक्त अ विधान असत्य आहे.

Identify the false statement/s regarding the Wavell Plan of 1945.

- (a) Lord Wavell's executive council included an Indian leader, but Hindu-Muslim leaders were not given equal numbers.
(b) The 'Foreign Affairs' account was decided to be given to Indian leaders.

Answer Options :

- 1) Both statements (a) and (b) are false.   2) Only statement (b) is false.
3) Both statements (a) and (b) are true.   4) Only statement (a) is false.

54 महात्मा गांधी यांच्या संविनय कायदेभंग चळवळी बाबत योग्य जोड्या लावा.

व्यक्ती / वर्तमान पत्रे

व्यक्त केलेले मत

(अ) नेताजी सुभाष चंद्र बोस	(i) समुद्राचे पाणी कंटलीत उकळून सम्राटाला अपदस्थ करता येईल ?
(ब) बेल्सफोर्ड वार्ताहार	(ii) 'डोमिनियन दर्जा मिळेपर्यंत गांधीजी समुद्राचे पाणी उकळू शकतात.'
(क) स्टेट समन वृत्तपत्र	(iii) हे बालीश पणाचे कृत्य आहे.
(ड) इंग्रजी वार्ताहार	(iv) नेपोलियन एल्बवरुन पॅरिसकडे गेला.

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	i	iv	iii	ii
2)	iii	ii	iv	i
3)	iv	i	ii	iii
4)	ii	iv	iii	i

Match Mahatma Gandhi's Civil Disobedience Movement.

Person / current letters

Opinion expressed

(a) Netaji Subhash Chandra Bose	(i) Can the emperor be overthrown by boiling sea water in a kettle?
(b) Belsford Correspondent	(ii) 'Gandhiji can boil sea water until Dominion status is achieved.'
(c) State Summons Newspaper	(iii) is an act of childishness.
(d) English Correspondent	(iv) Napoleon crossed the Elbe to Paris.

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	i	iv	iii	ii
2)	iii	ii	iv	i
3)	iv	i	ii	iii
4)	ii	iv	iii	i

55 सन 1908 च्या वृत्तपत्र कायद्याबाबत सत्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) लोकांमधे हिंसा वाढेल किंवा हत्यांना चिथावणी मिळेल अशा स्वरूपाचे आक्षेपार्ह लिखाण प्रकाशित करणाऱ्या वृत्तपत्राची संपत्ती किंवा छापखाना जप्त केला जाऊ शकेल.
(ब) 1867 च्या वृत्तपत्रे आणि पुस्तकांच्या पंजीकरण कायद्यांतर्गत स्थानिक शासन कोणत्याही मुद्रकाचे वा प्रकाशकाचे प्रतिज्ञापत्र रद्द करू शकत होते.
(क) वृत्तपत्रांच्या मुद्रक व प्रकाशकांना छापखाना जप्त केल्यापासून 15 दिवसांच्या आंत उच्च न्यायालयात अपील करण्याची परवानगी होती.

पर्यायी उत्तरे :

1) विधाने अ आणि ब दोन्ही सत्य आहेत.	2) विधाने ब आणि क दोन्ही सत्य आहेत.
3) विधाने अ आणि क दोन्ही सत्य आहेत.	4) वरील सर्व

Identify the true statement/s about the Gazette Act of 1908.

- (a) The property or printing press of a newspaper publishing objectionable writings of such a nature as to increase violence among the people or to incite murders may be confiscated.
(b) Under the Newspapers and Books Registration Act, 1867 the Local Government could cancel the certificate of any printer or publisher.
(c) Printers and publishers of newspapers were allowed to appeal to the High Court within 15 days from the confiscation of the press.

Answer Options :

1) Both statements (a) and (b) are true.	2) Statements (b) and (c) are both true.
3) Both statements (a) and (c) are true.	4) All of the above

- 56 कोणत्या भारतीय क्रांतीकारकाने 'भारत स्वशासन समितीची' स्थापना केली होती ?
 1) विनायक दामोदर सावकरकर 2) श्यामजी कृष्णा वर्मा 3) मदनलाल डिंग्रा 4) बारेद्रकुमार घोष
Which Indian revolutionary founded the 'Bharat Self-Government Committee'?
 1) Vinayak Damodar Savkarkar 2) Shyamji Krishna Verma
 3) Madanlal Dingra 4) Baredra Kumar Ghosh
- 57 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) चार्ल्स वुड हे अर्ल ऑफ अँबरडीनच्या संमिश्र मंत्रीमंडळात सन 1852 ते 1855 या काळात नियंत्रण मंडळाचे अध्यक्ष होते.
 (ब) सन 1956 साली चार्ल्स वुड यांनी भारतीय शिक्षणासाठी विस्तृत योजना तयार केली त्यास 'मॅग्ना - काटा' असे म्हणतात.
पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त विधान अ योग्य आहे. 2) विधाने अ आणि ब योग्य आहेत.
 3) फक्त विधान ब योग्य आहे. 4) विधाने अ आणि ब अयोग्य आहेत.
Consider the following statements and identify the correct statement/s.
 (a) Charles Wood was the Chairman of the Board of Control from 1852 to 1855 in the Earl of Aberdeen's Mixed Cabinet.
 (b) In the year 1956, Charles Wood formulated a comprehensive plan for Indian education called 'Magna-Cata'.
Answer Options :
 1) Only statement (a) is correct. 2) Statements (a) and (b) are correct.
 3) Only statement (b) is correct. 4) Statements (a) and (b) are incorrect.
- 58 डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांबाबत पुढील 3 विधानांचा विचार करा.
 (अ) दलितांच्या राजकीय हक्कासाठी त्यांनी सन 1936 मध्ये स्वतंत्र मजूर पक्षाची स्थापना केली.
 (ब) त्यांनी म्हटले होते "जरी मी जन्माने हिंदू असलो तरी मरताना हिंदू राहणार नाही".
 (क) ते त्याच वर्षी निवर्तले ज्या वर्षी त्यांनी बुद्ध धर्म स्वीकारला.
वरील कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
 1) (अ) आणि (ब) 2) (ब) आणि (क) 3) (अ) आणि (क) 4) (अ), (ब) आणि (क)
Dr. Consider the following 3 statements about Babasaheb Ambedkar.
 (a) He founded the Independent Labor Party in 1936 for the political rights of Dalits.
 (b) He had said "Though I am a Hindu by birth, I shall not be a Hindu when I die".
 (c) He passed away in the same year in which he converted to Buddhism.
Which of the above statements are correct?
 1) (a) and (b) 2) (b) and (c) 3) (a) and (c) 4) (a), (b) and (c)
- 59 महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांचा कोणत्या सत्याग्रहात सहभाग होता?
 (अ) पर्वती सत्याग्रह (ब) वाई गणपती सत्याग्रह
 (क) वायकोम मंदिर सत्याग्रह (ड) लक्ष्मी नारायण मंदिर सत्याग्रह
पर्यायी उत्तरे :
 1) (अ) आणि (क) 2) (ब) आणि (क) 3) (अ), (ब) आणि (क) 4) (अ), (ब), (क) आणि (ड)
Maharshi Vitthal Ramji Shinde participated in which satyagraha?
 (a) Parvati Satyagraha (b) Y Ganapati Satyagraha
 (c) Vaikom Temple Satyagraha (d) Lakshmi Narayan Temple Satyagraha
Answer Options :
 1) (a) and (c) 2) (b) and (c) 3) (a), (b) and (c) 4) (a), (b), (c) and (d)
- 60 पंडिता रमाबाई बद्दल कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
 (अ) त्या संस्कृत भाषेत निष्णात होत्या. (ब) त्या वेदांवर प्रवचन देत. (क) त्यांनी ख्रिश्चन धर्माचा स्विकार केला.
पर्यायी उत्तरे :
 1) (अ) 2) (अ), (ब) 3) (अ), (ब), (क) 4) कोणीही नाही.
Which statements about Pandita Ramabai are correct?
 (a) She was proficient in Sanskrit language.
 (b) Giving discourses on those Vedas.

(c) They accepted Christianity.

Answer Options :

- 1) (a)   2) (a), (b)   3) (a), (b), (c)   4) None.

61 पुढीलपैकी कोणत्या प्रकारच्या कर्बोदकाचे मानवी शरीरात पाचन होत नाही ?

- (अ) स्टार्च   (ब) माल्टोज   (क) सेल्युलोज   (ड) हेमीसेल्युलोज

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ, ब, क   2) ब, क, ड   3) ब, क   4) क, ड

Which of the following types of carbohydrates are not digested in the human body?

- (a) Starch   (b) Maltose   (c) Cellulose   (d) Hemicellulose

Answer Options :

- 1) (a), (b), (c)   2) (b), (c), (d)   3) (b), (c)   4) (c), (d)

62 पुढील विधानांचा विचार असत्य विधान/ने ओळखा.

(अ) सामान्यपणे प्रौढ पुरुषांच्या शरीरात 50 % ते 55 % पाणी तर 45 % ते 50 % घनपदार्थ असते.

(ब) सामान्यपणे प्रौढ स्त्रियांच्या शरीरात 60 % ते 65 % पाणी तर 35 % ते 40 % घनपदार्थ असते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ   2) फक्त ब   3) अ आणि ब दोन्हीही   4) अ आणि ब दोन्ही नाही.

Consider the following statements and identify the false statement/s.

(a) Normal adult male body consists of 50% to 55% water and 45% to 50% solids.

(b) Normally adult women's body consists of 60% to 65% water and 35% to 40% solids.

Answer Options :

- 1) (a) only   2) (b) only   3) Both (a) and (b)   4) Neither (a) nor (b).

63 लघुअंत्रासंबंधीत पुढील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

(अ) याची लांबी सुमारे 6 मीटर असून रुंदी 2.5 cm असते.

(ब) हा अन्ननलिकेचा सर्वात लांब भाग असून यांना उदरगुहेत एकत्र धरुन ठेवण्यासाठी mesenteries हा संयोजी ऊती पटल असतो.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ आणि ब दोन्हीही   2) फक्त ब   3) फक्त अ   4) अ आणि ब दोन्ही नाही.

Identify the correct statement/s by considering the following statements about short distance.

(a) Its length is about 6 meters and width is 2.5 cm.

(b) It is the longest part of the esophagus and the mesenteries is a connective tissue layer to hold it together in the abdominal cavity.

Answer Options :

- 1) Both (a) and (b)   2) Only (b)   3) Only (a)   4) Neither (a) nor (b)

64 पुढील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

(अ) परकिंजे यांनी प्राण्यांच्या भ्रूण पेशीतील द्रवपदार्थाला पेशीद्रव्य नाव दिले.

(ब) वॉन मोहल यांनी वनस्पतींच्या भ्रूणे पेशीतील द्रवपदार्थाला पेशीद्रव्य असे नाव दिले.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ   2) फक्त ब   3) अ आणि ब दोन्हीही   4) अ आणि ब दोन्ही नाही.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

(a) Purkinje named the fluid in animal embryonic cells as cytoplasm.

(b) Von Mohl named the fluid in plant embryo cells as cytoplasm.

Answer Options :

- 1) (a) only   2) (b) only   3) Both (a) and (b)   4) Neither (a) nor (b).

65 'लिग्निन' हा पदार्थ पुढीलपैकी कोणत्या उतींच्या पेशीभित्तिके आढळतो ?

- 1) मूलऊती   2) दृढ ऊती   3) स्थूल ऊती   4) वरीलपैकी एकही नाही

The substance 'lignin' is found in the cell walls of which of the following tissues?

- 1) Root tissue   2) Firm tissue   3) Gross tissue   4) None of the above

- 66 पुढील विद्युत चुंबकीय पट्ट्यांचा घटत्या तरंगलांबीचा योग्य क्रम ओळखा.
 (अ) रेडिओ लहरी (ब) सूक्ष्म लहरी (क) इन्फ्रारेड लहरी (ड) दृश्य प्रकाश
 (इ) अल्ट्राव्हायलेट किरणे (फ) क्ष - किरणे (ग) गॅमा किरण
 पर्यायी उत्तरे :
 1) ग, फ, इ, ड, क, ब, अ 2) ग, ब, क, ड, इ, फ, अ 3) अ, फ, इ, ड, क, ब, ग 4) अ, ब, क, ड, इ, फ, ग
Identify the correct order of decreasing wavelength of the following electromagnetic bands.
 (a) Radio waves (b) Micro waves (c) Infrared waves (d) Visible light
 (e) Ultraviolet rays (f) X-rays (g) Gamma rays
Answer Options :
 1) (g), (f), (e), (d), (c), (b), (a) 2) (g), (b), (c), (d), (e), (f), (a)
 3) (a), (f), (e), (d), (c), (b), (g) 4) (a), (b), (c), (d), (e), (f), (g)
- 67 एक कार विराम अवस्थेमधून निघून एकसमान त्वरणाने धावत असून 10 सेकंदात 30 मीटर / सेकंद वेग गाठत आहे. तर याठिकाणी निर्माण झालेले त्वरण किती असेल ?
 1) 3 मीटर / सेकंद² 2) 6 मीटर / सेकंद² 3) 9 मीटर / सेकंद² 4) 12 मीटर / सेकंद²
(a) car starts from rest and runs with uniform acceleration and reaches a speed of 30 m/s in 10 seconds. So what will be the acceleration created here?
 1) 3 m/sec² 2) 6 m/sec² 3) 9 m/sec² 4) 12 m/sec²
- 68 अयोग्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) जसजसे पृथ्वीच्या पृष्ठभागापासून वर जाऊ तसतसे गुरुत्व त्वरण (g) वाढते.
 (ब) जसजसे पृथ्वीच्या पृष्ठभागापासून पृथ्वीच्या अंतर्भागात जाऊ तसतसे गुरुत्व त्वरण (g) वाढते.
 पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ 2) फक्त ब 3) अ आणि ब दोन्ही 4) अ आणि ब दोन्ही नाही
Identify the incorrect statement/s.
 (a) Gravitational acceleration (g) increases as one moves up from the Earth's surface.
 (b) Gravitational acceleration (g) increases as one moves from the Earth's surface into the Earth's interior.
Answer Options :
 1) (a) only 2) (b) only 3) Both (a) and (b) 4) Neither (a) nor (b)
- 69 पुढील विधानांचा विचार करून सत्य विधान/ने ओळखा.
 (अ) उष्णता हे एक ऊर्जेचे रूप आहे.
 (ब) पदार्थातील अणुंच्या गतिज ऊर्जेचे एकूण प्रमाण हे त्या पदार्थातील उष्णतेचे मापक असते.
 (क) तर तापमान हे अणुंच्या सरासरी गतिज ऊर्जेवर अवलंबून असते.
 पर्यायी उत्तरे :
 1) फक्त अ 2) फक्त अ आणि ब 3) फक्त ब आणि क 4) अ, ब आणि क
Consider the following statements and identify the true statement/s.
 (a) Heat is a form of energy.
 (b) The total amount of kinetic energy of the atoms in a substance is a measure of the heat in that substance.
 (c) So temperature depends on average kinetic energy of atoms.
Answer Options :
 1) (a) only 2) (a) and (b) only 3) (b) and (c) only 4) (a), (b) and (c)
- 70 योग्य जोड्या जुळवा.
 अ गट ब गट
 शास्त्रज्ञ कार्य / सिद्धांत
 (अ) न्यूटन (i) प्रकाश अत्यंत लहान कणांनी बनलेले असतात.
 (ब) ह्युजीन (ii) प्रकाशलहरींचा सिद्धांत
 (क) युजीन यंग (iii) इंटरफेरन्स ऑफ लाईट
 (ड) मॅक्सवेल (iv) विद्युत चुंबकत्वाचा सिद्धांत
 पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	i	ii	iii	iv
2)	i	iii	ii	iv
3)	ii	iv	i	iii
4)	iii	i	ii	iv

Match the correct pairs.

**(a) Group
Scientist**

- (a) Newtonian
(b) Huygens
(c) Eugene Young
(d) Maxwell

**(b) Group
Work / theory**

- (i) Light is made up of very small particles.
(ii) Theory of light waves
(iii) Interference of light
(iv) Theory of Electromagnetism

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	i	ii	iii	iv
2)	i	iii	ii	iv
3)	ii	iv	i	iii
4)	iii	i	ii	iv

71 पुढील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा

- (अ) अणूची संयुजा त्याच्या आतील कवचाच्या इलेक्ट्रॉन संरूपणावरून ठरते.
(ब) त्यामुळे आतीय कवचाला संयुजा कवच म्हणतात.
(क) तसेच आतील कवचातील इलेक्ट्रॉन म्हणजे संयुजा इलेक्ट्रॉन होय.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) वरीलपैकी सर्व   2) फक्त अ आणि ब   3) फक्त क   4) यापैकी नाही.

Consider the following statements and identify the correct statement/s

- (a) The bonding of an atom is determined by the electron affinity of its inner shell.
(b) Hence the inner shell is called the composite shell.
(c) Also electrons in inner shell are bonding electrons.

Answer Options :

- 1) All of the above   2) (a) and (b) only   3) (c) only   4) None of these.

72 आधुनिक आवर्तसारणीत वरून खाली जाताना धातू गुणधर्म -----

- 1) वाढत जाते   2) कमी होत जाते   3) स्थिर राहते   4) कमी जास्त होत जाते

Properties of metals from top to bottom in the modern periodic table

- 1) Increases   2) Decreases   3) Remains constant   4) Decreases more

73 कोणते अणू रासायनिक बंध तयार करतात ?

- (अ) ज्यांचे इलेक्ट्रॉन अष्टक पूर्ण असते.   (ब) ज्यांचे इलेक्ट्रॉन द्विक पूर्ण असते.
(क) ज्यांचे इलेक्ट्रॉन अष्टक पूर्ण नसते.   (ड) ज्यांचे इलेक्ट्रॉन द्विक पूर्ण नसते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त क   2) क आणि ड   3) अ आणि क   4) अ आणि ब

Which atoms form chemical bonds?

- (a) whose electron octave is complete.   (b) whose electron pairs are complete.
(c) whose electron octet is not complete.   (d) whose electron pairs are incomplete.

Answer Options :

- 1) (c) only   2) (c) and (d)   3) (a) and (c)   4) (a) and (b)

74 जठरात गरजेपेक्षा जास्त हायड्रोक्लोरिक ॲसिड वाढले असता ----- चा वापर करतात.

- 1) मिल्क ऑफ मॅग्नेशिया   2) दही   3) टोमॅटोचा रस   4) चिंचेचे द्रावण

----- is used when there is excess hydrochloric acid in the stomach.

- 1) Milk of magnesia   2) Curd   3) Tomato juice   4) Tamarind solution

75 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) धातू म्हणजे इलेक्ट्रॉन कमावून अॅनायन निर्माण करणारे मुलद्रव्य होय.
(ब) अधातू म्हणजे त्यांचे संयुजा इलेक्ट्रॉन गमावून कॅटायन निर्माण करणारे मूलद्रव्य होय.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ   2) फक्त ब   3) अ आणि ब   4) अ आणि ब दोन्ही नाही

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) (a) metal is an element that gains electrons to form anions.
(b) Nonmetals are elements that lose their bond electrons to form cations.

Answer Options :

- 1) (a) only   2) (b) only   3) (a) and (b)   4) Neither (a) nor (b)

76 युवावस्थेतील नदीप्रवाहाची कोणती वैशिष्टे खरी आहेत ?

- (अ) डोंगराळ व पर्वतीय स्वरूपाचा प्रदेश असल्याने प्रदेशाचा उतार जास्त असतो.
(ब) नदीला येऊन मिळणाऱ्या उपनद्यांची संख्या कमी असल्याने नदीप्रवाहात पाण्याचे प्रमाण कमी असते.
(क) डोंगराळ - पर्वतीय स्वरूपाचा प्रदेश असल्याने प्रवाहमार्गात धावत्या व धबधब्यांचे प्रमाण जास्त असते.
(ड) नदीकडून अपक्षरण व वहन कार्य घडून येते. निक्षेपणा क्रिया होत नाही.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ, ब आणि क   2) अ आणि क   3) वरील सर्व   4) ब, क आणि ड

Which features of river flow in youth are true?

- (a) Being a hilly and mountainous region, the slope of the region is high.
(b) Since the number of tributaries coming to the river is less, the volume of water in the river flow is less.
(c) Being a hilly-mountainous region, there are high number of rapids and waterfalls in the stream.
(d) Erosion and conveyance work is done by the river. Deposit does not work.

Answer Options :

- 1) (a), (b) and (c)   2) (a) and (c)   3) All of the above   4) (b), (c) and (d)

77 'भारतीय द्विप्रकल्प पठार' याबाबत सत्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) माळवा पठारावर अप्पर चंबळ - पर्वती खोरे आणि अप्पर - बेतवा खोरे आहेत.
(ब) पूर्व राजस्थान उंचवट्याच्या प्रदेशात कोटा आणि भरतपूर मैदान आहे.
(क) विध्यंचल पठारावर जारगा, मारवाड आणि हर्षनाथ टेकड्या मोठ्या प्रमाणात दिसून येतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) विधाने अ आणि ब दोन्ही सत्य आहेत.   2) फक्त अ विधान सत्य आहे.
3) विधाने अ आणि क दोन्ही सत्य आहेत.   4) फक्त ब विधान सत्य आहे.

Identify the true statement/s about 'Indian Bipolar Plateau'.

- (a) The Malwa Plateau consists of the Upper Chambal - Parvati Basin and the Upper - Betwa Basin.
(b) East Rajasthan consists of the Kota and Bharatpur plains in the highlands.
(c) Jarga, Marwar and Harshnath hills are prominent on the Vidhyanchal Plateau.

Answer Options :

- 1) Both statements (a) and (b) are true.   2) Only statement (a) is true.
3) Both statements (a) and (c) are true.   4) Only statement (b) is true.

78 महाराष्ट्र राज्यात लोहखनिजाचे प्रमुख साठे असलेल्या जिल्हाचा योग्य जोड्या लावा.

खनिजसंपत्ती	प्रमुखसाठे असलेला जिल्हा
(अ) बॉक्साइट	(i) सिंधुदुर्ग
(ब) मॅंगनीज	(ii) भंडारा
(क) लोहखनिज	(iii) चंद्रपूर
(ड) क्रोमाईट	(iv) गोंदिया

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	ii	iii	i	iv
2)	iii	i	iv	ii
3)	iv	ii	I	iii
4)	i	ii	iii	iv

Match the districts with major deposits of iron ore in the state of Maharashtra.

Mineral resources	(a) district with major reserves
(a) Bauxite	(i) Sindhudurg
(b) Magnesium	(ii) Bhandara
(c) Iron ore	(iii) Chandrapur
(d) Chromite	(iv) Gondia

Answer Options :

	(a)	(b)	(c)	(d)
1)	ii	iii	i	iv
2)	iii	i	iv	ii
3)	iv	ii	i	iii
4)	i	ii	iii	iv

79 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) पर्यावरणात दीर्घकाळ टिकून राहणारी आणि अतिरिक्त होत जाणारी प्रदूषके ही डी.डी.टी. आणि प्लॅस्टिक हे आहेत.
 (ब) पर्यावरणात प्राथमिक प्रदूषकांच्या आंतरक्रिया किंवा अन्योनय क्रियांमधून तयार होणारी प्रदूषके उदाहरणार्थ, स्वयंचलित वाहनातून नायट्रोजन ऑक्साइड आणि हायड्रोकार्बन्स बाहेर पडून सूर्यप्रकाशात पेरॉक्सी ऑसिटिल नायट्रेट तयार होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) विधान अ आणि ब दोन्ही योग्य आहेत.
 2) फक्त विधान अ योग्य आहे.
 3) विधान अ आणि ब दोन्ही अयोग्य आहेत.
 4) फक्त विधान ब योग्य आहे.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) DDT is a persistent and cumulative pollutant in the environment. And there are plastics.
 (b) Pollutants formed by interaction or interactions of primary pollutants in the environment eg, nitrogen oxides and hydrocarbons emitted from an automatic vehicle produce peroxyacetyl nitrate in sunlight.

Answer Options :

- 1) Both statement (a) and (b) are correct. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Both statement (a) and (b) are incorrect. 4) Only statement (b) is correct.

80 खालील विधानांचा विचार करुन अयोग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) पृथ्वी आणि चंद्र यांच्या दरम्यान सूर्य आल्यास व चंद्राची सावली पृथ्वीवर पडल्यास सूर्यग्रहण होते.
 (ब) पृथ्वीवरील ज्या भागात दार सावली असते, तेथून सूर्य पूर्णपणे झाकलेला असतो त्यास खंघ्रास सूर्यग्रहण असे म्हणतात.
 (क) पौर्णिमेच्या रात्री चंद्राचा प्रदक्षिणा मार्ग पृथ्वीच्या दार सावलीतून जात असल्याने चंद्र पूर्णपणे झाकला जाऊन खंघ्रास चंद्रग्रहण होते.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त ब विधान अयोग्य आहे.
 2) विधाने अ आणि क अयोग्य आहेत.
 3) फक्त अ विधान अयोग्य आहे.
 4) विधाने अ आणि ब अयोग्य आहेत.

Identify the incorrect statement/s by considering the following statements.

- (a) (a) solar eclipse occurs when the Sun comes between the Earth and the Moon and the Moon's shadow falls on the Earth.
 (b) The part of the earth where the sun is completely covered by the shadow is called a total solar eclipse.
 (c) On a full moon night, as the moon's orbital path passes through the shadow of the earth, the moon is completely covered and a total lunar eclipse occurs.

Answer Options :

- 1) Only statement (b) is incorrect. 2) Statements (a) and (c) are incorrect.
3) Only statement (a) is incorrect. 4) Statements (a) and (b) are incorrect.

81 एका विशिष्ट तापमानास व विशिष्ट घनफळ असलेल्या हवेतील निरपेक्ष आर्द्रता व त्याच तापमानावरील हवेची बाष्पधारण क्षमता यांच्या गुणोत्तरावरून हवेची ----- सांगता येतो.

- 1) सापेक्ष आर्द्रता 2) निरपेक्ष आर्द्रता 3) बाष्पधारण क्षमता 4) बाष्पउत्सर्जन क्षमता

The ratio of the absolute humidity of the air at a specific temperature and specific density to the evapotranspiration capacity of the air at the same temperature can be determined.

- 1) Relative humidity 2) Absolute humidity
3) Evaporative capacity 4) Evaporative capacity

82 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) जैसलमेर, बिकानेर आणि जोधपूर ही ऐतिहासिक दृष्ट्या प्रसिद्ध पर्यटन स्थळे मध्यप्रदेश या राज्यात आहेत.
(ब) 'बिकानेर' हे शहर जगातील सर्वात मोठी लोकराची बाजारपेठ आहे.
(क) राजस्थानच्या मैदानी प्रदेशाला भारतीय महावाळवंट असे म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त अ आणि ब विधाने योग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ आणि क योग्य आहेत.
3) फक्त विधान ब योग्य आहे. 4) फक्त ब आणि क विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) Jaisalmer, Bikaner and Jodhpur are historically famous tourist destinations in the state of Madhya Pradesh.
(b) The city 'Bikaner' is the largest wool market in the world.
(c) The plains of Rajasthan are called the Great Desert of India.

Answer Options :

- 1) Only statements (a) and (b) are correct. 2) Only statements (a) and (c) are correct.
3) Only statement (b) is correct. 4) Only statements (b) and (c) are correct.

83 नर्मदा नदीच्या दक्षिणेकडील त्रिकोणाकृती प्रदेश ----- म्हणून ओळखला जातो.

- 1) माळवा 2) बुंदेलखंड 3) दख्खन 4) छोटा नागपूर

The triangular region south of Narmada River is known as -----.

- 1) Malwa 2) Bundelkhand 3) Deccan 4) Chota Nagpur

84 'रेषाकृती प्ररूप वसाहती' बाबत योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) 'रस्ता, कालवा यांच्या दुतार्फा, नदी व समुद्रकिनार्याच्या काठांवर आणि पर्वतीय प्रदेशाच्या पायथ्याशी एका पंक्तीत घरे वसलेली असतात. अरुंद पट्टीच्या आकाराची ही वसाहत असते; या वसाहतीला 'रेषाकृती प्ररूप' असे म्हणतात.'
(ब) रेषाकृती प्ररूप वसाहतीच्या दोन्ही काठांवर जरी घरे वसलेली असली तरी त्यांची प्रवेशद्वारे परस्परपाराना एकरेषीय असतात.
(क) महाराष्ट्र राज्यात मुंबई - पुणे रस्त्यावर रेषाकृती वसाहतीची प्ररूप अनेक खेड्यात पाहायला मिळतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान अ योग्य आहे. 2) फक्त विधाने अ आणि क योग्य आहेत.
3) फक्त विधाने ब आणि क योग्य आहेत. 4) फक्त विधाने अ आणि ब योग्य आहेत.

Identify the correct statement/s regarding 'line pattern colonies'.

- (a) 'Houses are situated in a row on both sides of roads, canals, river and sea shores and at the foot of hilly regions. This colony is shaped like a narrow strip; This colony is called 'line pattern'.
(b) Linear form Although the houses are located on both edges of the settlement, they are parallel to each other through their entrances.
(c) In the state of Maharashtra, the form of linear settlement can be seen in many villages on the Mumbai-Pune road.

Answer Options :

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Only statements (a) and (c) are correct.
3) Only statements (b) and (c) are correct. 4) Only statements (a) and (b) are correct.

85 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

- (अ) नागिन हे सरोवर जम्मू - काश्मीर या केंद्रशासीत प्रदेशात आहे.
 (ब) वेंबनाड हे खाऱ्या पाण्याचे सरोवर आसाम या राज्यात आहे.
 (क) कोलेरू हे गोड्यापाण्याचे सरोवर तेलंगणा या राज्यात आहे.
 (ड) पुलिकत सरोवराचा 96 % भाग तामिळनाडू राज्यात आणि फक्त 4 % भाग आंध्रप्रदेश या राज्यात आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान अ योग्य आहे. 2) विधाने अ, क आणि ड योग्य आहेत.
 3) फक्त विधाने ब योग्य आहे. 4) वरील सर्व

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) Nagin Lake is located in the Union Territory of Jammu and Kashmir.
 (b) Vembanad is a salt water lake in the state of Assam.
 (c) Koleru is a freshwater lake in the state of Telangana.
 (d) 96% of Pulicat lake is in Tamil Nadu state and only 4% in Andhra Pradesh state.

Answer Options :

- 1) Only statement (a) is correct. 2) Statements (a), (c) and (d) are correct.
 3) Only statement (b) is correct. 4) All of the above

86 जागतिक गहू उत्पादनात देशाचा उतरता क्रम लावा.

- (अ) भारत (ब) रशिया (क) चीन (ड) आस्ट्रेलिया

पर्यायी उत्तरे :

- 1) ब, अ, क आणि ड 2) क, अ, ड आणि ब 3) क, अ, ब आणि ड 4) अ, क, ब आणि ड

Rank countries in descending order of world wheat production.

- (a) India (b) Russia (c) China (d) Australia

Answer Options :

- 1) (b), (a), (c) and (d) 2) (c), (a), (d) and (b)
 3) (c), (a), (b) and (d) 4) (a), (c), (b) and (d)

87 परंबिकुलम अभयारण भारतातील कोणत्या राज्यात आहे ?

- 1) केरळ 2) तेलंगणा 3) कर्नाटक 4) तामिळनाडू

Parambikulam Sanctuary is located in which state of India?

- 1) Kerala 2) Telangana 3) Karnataka 4) Tamil Nadu

88 भारतातील प्रमुख उद्योग धंदे आणि ठिकाण याबाबत योग्य जोड्या लावा.

उद्योग		ठिकाण	
(अ) शस्त्र क्रियेची उपकरणे	(i) गिंडी		
(ब) मिंग विमानांचे इंजिन निर्मिती	(ii) कोरापूत		
(क) अवजड वाहने (लष्करी)	(iii) आवडी		
(ड) काचेच्या बांगड्या	(iv) फिरोनाबाद		

पर्यायी उत्तरे :

	अ	ब	क	ड
1)	i	iv	iii	ii
2)	iv	iii	ii	i
3)	i	ii	iii	iv
4)	iii	iv	i	ii

Match the major industry occupations and locations in India.

Industry		Place	
(a) Weapons	(i) Gundi		
(b) Engine manufacture of Ming aircraft	(ii) Koraput		
(c) Heavy Vehicles (Military)	(iii) Likes		
(d) Glass Bangles	(iv) Firoonabad		

Answer Options :

- (a) (b) (c) (d)

- 1) i iv iii ii
 2) iv iii ii i
 3) i ii iii iv
 4) iii iv i ii

89 'दिल्ली - मुंबई इंडस्ट्रियल कॉरिडोर' याबाबत असत्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) संपूर्ण भारतीय केंद्र सरकारचा 500 कोटी डॉलर्सचा महत्वाकांक्षा प्रकल्प आहे.
 (ब) दिल्ली - मुंबई इंडस्ट्रियल कॉरिडोर प्रकल्पात एकूण भारतातील सहभागी राज्ये नऊ आहेत.
 (क) अमेरिका कडून या प्रकल्पाला निधी उभारला जात आहे.
 (ड) दिल्ली - मुंबई इंडस्ट्रियल कॉरिडोर प्रकल्पाची एकूण लांबी 1483 कि.मी. इतकी आहे.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधाने अ, क आणि ड असत्य आहेत. 2) फक्त विधाने अ, ब आणि क असत्य आहेत.
 3) फक्त विधाने अ आणि ड असत्य आहेत. 4) फक्त विधाने अ आणि ब असत्य आहेत.

Identify the false statement/s regarding 'Delhi - Mumbai Industrial Corridor'.

- (a) All India is an ambitious project of 500 crores of Central Govt.
 (b) The Delhi-Mumbai Industrial Corridor project has a total of nine participating states in India.
 (c) Funds are being raised for this project from America.
 (d) Total length of Delhi - Mumbai Industrial Corridor project is 1483 km. That's it.

Answer Options :

- 1) Only statements (a), (c) and (d) are false. 2) Only statements (a), (b) and (c) are false.
 3) Only statements a and d are false. 4) Only statements (a) and (b) are false.

90 पूर्व किनारी रेल्वे विभागाचे मुख्यालय भारतात कोठे आहे ?

- 1) भुवनेश्वर 2) हाजीपूर 3) प्रयागराज 4) कोलकता

Where is the headquarters of East Coast Railway Division in India?

- 1) Bhubaneswar 2) Hajipur 3) Prayagraj 4) Kolkata

91 खालील विधानांचा विचार करुन योग्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) एका विशिष्ट प्रजातीचा किंवा त्या प्रजातीच्या एखाद्या विशिष्ट सदस्याचा पर्यावरणाशी असणाऱ्या संबंधांचा अभ्यास म्हणजे ऑटिकॉलॉजी होय.
 (ब) एका विशिष्ट जीवसमुदायाचा परिस्थितिकीय अभ्यास पर्यावरणाशी असणाऱ्या संबंधांचा अभ्यास म्हणजे सिनिकॉलॉजी होय.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) अ आणि ब दोन्ही विधाने अयोग्य आहेत. 2) फक्त विधान अ योग्य आहे.
 3) अ आणि ब दोन्ही विधाने योग्य आहेत. 4) फक्त विधान ब योग्य आहे.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

- (a) Autology is the study of the relationship of a particular species or a particular member of that species with its environment.
 (b) Synecology The study of the relationship between a particular organism and its environment is synecology.

Answer Options :

- 1) Both statements (a) and (b) are incorrect. 2) Only statement (a) is correct.
 3) Both statements (a) and (b) are correct. 4) Only statement (b) is correct.

92 कीस्टोन प्रजाती ही संकल्पना सर्वप्रथम ----- या प्राणी शास्त्राज्ञाने 1969 मध्ये मांडली आहे.

- 1) मेरी क्युरी 2) रॉबर्ट सेन 3) सी. व्ही. रमण 4) सी.एन.आर

The concept of keystone species was first proposed by the zoologist ----- in 1969.

- 1) Marie Curie 2) Robert Sen 3) (c). V. Raman 4) (c).N.R

93 'लॅटीक परिसंस्थाचे स्तरीकरण' याबाबत असत्य विधान/ने ओळखा.

- (अ) लॅटीक परिसंस्थांमधील पर्यावरणाचे पाच विभागामध्ये विभाजन केले जाते.
 (ब) तलाव किंवा सरोवराच्या काठाजवळील हा विभाग होय. यामध्ये मूळे असणाऱ्या वनस्पती आढळतात त्यास लिटोरल झोन म्हणतात.
 (क) तलावाचा किंवा सरोवराचा अप्रकाशित भाग, विघटन ही प्रमुख जैविक प्रक्रिया होते त्यास लेम्नेटीक झोन म्हणतात.

पर्यायी उत्तरे :

- 1) फक्त विधान अ सत्य आहे. 2) फक्त अ आणि ब विधाने असत्य आहेत.

स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर [UPSC/MPSC/BANKING/SSC]

3) फक्त विधान ब सत्य आहे.

4) फक्त अ आणि क विधाने असत्य आहेत.

Identify the false statement/s about 'stratification of lentic ecosystems'.

(a) The environment in lentic ecosystems is divided into five divisions.

(b) This section near the edge of a lake or lake. Plants with roots are found in this and it is called littoral zone.

(c) The unglazed part of a lake or lake, where decomposition is the dominant biological process is called the limnetic zone.

Answer Options :

1) Only statement (a) is true.

2) Only statements (a) and (b) are false.

3) Only statement (b) is true.

4) Only statements (a) and (c) are false.

94 भारतातील कोणत्या स्वच्छ समुद्र किनाऱ्याला ब्लू फ्लॅगचा दर्जा देण्यात आला नाही.

(अ) शिवराज बीच (गुजरात)

(ब) कप्पड बीच (केरळ)

(क) अलिबाग बीच (महाराष्ट्र)

(ड) राधानगर बीच (अंदमान)

पर्यायी उत्तरे :

1) फक्त अ पर्याय

2) फक्त क पर्याय

3) पर्याय अ, ब आणि ड

4) पर्याय अ आणि ब

Which clean beach in India has not been awarded Blue Flag status?

(a) Shivraj Beach (Gujarat)

(b) Kappad Beach (Kerala)

(c) Alibaug Beach (Maharashtra) (d) Radhanagar Beach (Andamans)

Answer Options :

1) Option (a) only

2) Option (c) only

3) Option (a), (b) and (d)

4) Option (a) and (b)

95 'डोडो' हा उडू न शकणारा पक्षी कोणत्या हिंदी महासागरातील बेटापुस्ताच मर्यादित होता ?

1) मॉरिशसचे बेट

2) अंदमानचे बेट

3) बॉफिन बेट

4) सुमात्रा बेट

The flightless bird 'Dodo' was confined to which Indian Ocean island?

1) Mauritius Island

2) Andaman Island

3) Baffin Island

4) Sumatra Island

96 जगात सर्वात जास्त बेकायदेशीर व्यापार किंवा तस्करी सस्तन प्राणी ----- आहे.

1) ग्रेट हॉर्नबील

2) चारशिंगी काळवीट

3) पॅंगोलिन

4) नोज वटवाघूळ

The most illegally traded or trafficked mammal in the world is -----.

1) Great Hornbill

2) Four-horned Antelope

3) Pangolin

4) Nose Bat

97 खालील विधानांचा विचार करून योग्य विधान/ने ओळखा.

(अ) भारताच्या माजी पंतप्रधान यांनी नॉव्हेंबर 1980 मध्ये पर्यावरण विभागाची स्थापना केली.

(ब) या पर्यावरण विभागाचे रूपांतर 1985 मध्ये मंत्रालयात होऊन मे 2014 साली याच मंत्रालयाचे नामकरण होऊन पर्यायवरण वन व हवामान बदल मंत्रालय असे केले होते.

(क) सध्याचे मंत्रालय हे 'इंदिरा पर्यावरण भवन' या इमारतीत आहे.

पर्यायी उत्तरे :

1) पर्याय अ आणि क योग्य आहेत.

2) पर्याय ब आणि क योग्य आहेत.

3) पर्याय अ आणि ब योग्य आहेत.

4) वरील सर्व विधाने योग्य आहेत.

Consider the following statements and identify the correct statement/s.

(a) The Department of Environment was established in November 1980 by the former Prime Minister of India.

(b) This Department of Environment was converted into a Ministry in 1985 and in May 2014 the same Ministry was renamed as Ministry of Forests and Climate Change.

(c) The present Ministry is housed in the building 'Indira Paryan Bhawan'.

Answer Options :

1) Options (a) and (c) are correct.

2) Options (b) and (c) are correct.

3) Options (a) and (b) are correct.

4) All the above statements are correct.

98 भारतीय वन कायदा कोणत्या वर्षी अंमलात आला आहे ?

1) 12 जून 1972

2) 5 जून 1948

3) 25 ऑक्टोबर 1980

4) 21 सप्टेंबर 1927

In which year the Indian Forest Act came into force?

1) 12 June 1972

2) 5 June 1948

3) 25 October 1980

4) 21 September 1927

99 भारतातील राष्ट्रीय उद्याने आणि राज्य याबाबत योग्य जोड्या लावा.

राष्ट्रीय उद्याने

राज्य

(अ) मुरलेन	(i) नागालँड
(ब) ईन्टंकी	(ii) आसाम
(क) राजीव गांधी ओरंग	(iii) सिक्कीम
(ड) कंचनगंगा	(iv) मिझोरम

पर्यायी उत्तरे :

अ ब क ड

1) iii	ii	i	iv
2) iv	i	ii	iii
3) ii	iii	i	iv
4) i	ii	iii	iv

Match the National Parks and States of India with correct pairs.

National Parks

State

(a) Murlen	(i) Nagaland
(b) Entanki	(ii) Assam
(c) Rajiv Gandhi Orang	(iii) Sikkim
(d) Kanchanganga	(iv) Mizoram

Answer Options :

(a) (b) (c) (d)

1) iii	ii	i	iv
2) iv	i	ii	iii
3) ii	iii	i	iv
4) i	ii	iii	iv

100 'ऑपरेशन क्लिन आर्ट' च्या माध्यमातून ----- या वन्य जीवाच्या शरीरावरील केसांच्या कारखान्यातील उत्पादनांवर बंदी घातली आहे.

1) गिधाड	2) जॅकाल	3) मुंगूस	4) स्लॉथ अस्वल

Through 'Operation Clean Art' ----- Banning the production of body hair from this wild animal.

1) Vulture	2) Jackal	3) Mongoose	4) Sloth Bear.

सूचना माहितीस्तव - (पृष्ठ 1 वरून पुढे .....)

- (8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यक्तिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदारवर कच्चे काम केल्यास ते काँपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे. असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम - 82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/ किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.
- (9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ सपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वतःबरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. मात्र परीक्षाकक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग - 1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.

नमुना प्रश्न (माहितीस्तव)

प्र. क्र. 101. 'गुलामगिरी' हे पुस्तक कोणी लिहले आहे ?

- 1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर 2) गो.ग. आगरकर
3) महात्मा फुले 4) राजा राममोहन रॉय

ह्या प्रश्नाचे उत्तर "(3) महात्मा फुले" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव खालीलप्रमाणे प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 101. ① ② ● ④

अशा पध्दतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तर - क्रमांक तुम्हाला स्वतंत्र्यरीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्यात त्या प्रश्नपत्रिकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK.

अधिकारी घडविणारी विश्वसनीय संस्था
स्पंदन करिअर इन्स्टीट्यूट, नागपूर

UPSC /MPSC /BANKING / SSC

Director : Dr. Vilas S. Gajghate 9923262977

2023

Code : YO3

राज्यसेवा (MPSC) पूर्व सराव परीक्षा

सामान्य अध्ययन चाचणी (GS-1)

वेळ : 2 (दोन) तास

Paper No. 03

एकूण प्रश्न : 100

एकूण गुण : 200

Paper No – 03 (Ans Key)

Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer	Question No	Answer
1	2	26	2	51	3	76	3
2	4	27	1	52	2	77	2
3	3	28	4	53	4	78	4
4	2	29	4	54	3	79	1
5	1	30	2	55	4	80	3
6	3	31	3	56	2	81	1
7	2	32	4	57	1	82	4
8	1	33	4	58	4	83	3
9	3	34	1	59	3	84	2
10	4	35	2	60	3	85	1
11	1	36	3	61	4	86	3
12	3	37	2	62	3	87	1
13	2	38	2	63	1	88	3
14	4	39	3	64	3	89	2
15	2	40	1	65	2	90	1
16	2	41	4	66	4	91	3
17	3	42	1	67	1	92	2
18	4	43	3	68	3	93	4
19	1	44	1	69	4	94	2
20	3	45	4	70	1	95	1
21	4	46	2	71	4	96	3
22	2	47	3	72	1	97	4
23	4	48	1	73	2	98	4
24	1	49	4	74	1	99	2
25	3	50	1	75	4	100	3